

УДК: 336.71

## Роль Центрального банку в регулюванні фінансового ринку

**Чижевська Людмила,**

здобувачка вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Миколаївський національний аграрний університет  
м. Миколаїв, Україна

**Анотація:** *Встановлено, що Центральний банк відіграє ключову роль у регулюванні фінансового ринку країни, забезпечуючи стабільність грошово-кредитної системи та контроль за банківською діяльністю. Його функції включають реалізацію монетарної політики, контроль за інфляцією, нагляд за платіжними системами та валютне регулювання. Він також виконує роль кредитора останньої інстанції, підтримуючи фінансові установи у кризові періоди. Зазначено, що ефективна діяльність центрального банку сприяє економічному зростанню, запобіганню кризам та зміцненню довіри до фінансової системи.*

**Ключові слова:** *центральный банк, фінансовий ринок, монетарна політика, банківський нагляд, інфляція, валютне регулювання, фінансова стабільність, платіжні системи*

Центральний банк відіграє головну роль у здійсненні регулювання фінансового ринку, забезпечуючи при цьому стабільність грошово-кредитної системи та ефективне функціонування фінансово-кредитних інституцій країни [1]. Його основні завдання включають якісну розробку і ефективне проведення монетарної політики, контроль за інфляційними процесами в країні, регулювання діяльності вітчизняних комерційних банків, нагляд за функціонуванням платіжних систем та забезпечення фінансової стабільності банківської системи держави [1, 2].

Однією з найважливіших функцій центрального банку є реалізація монетарної політики, яка спрямована на регулювання та забезпечення необхідної кількості грошей в обігу, підтримку оптимального рівня інфляції та стимулювання економічного зростання країни [2]. В Україні це досягається через встановлення Національним банком облікової ставки, операції з цінними паперами на відкритому ринку та механізми рефінансування банків другого рівня банківської системи [2]. Центральний банк аналізує макроекономічні показники, визначає грошову пропозицію та вживає заходів для її регулювання [1, 2].

Важливим аспектом регулювання Центрального банку є контроль над діяльністю вітчизняної банківської системи. Центральний банк здійснює нагляд за діяльністю комерційних банків, встановлює нормативи ліквідності та капіталу, а також регламентує банківські операції [2]. Це дозволяє запобігати ризикам банкрутства фінансових установ та захищати інтереси вкладників. Особлива увага приділяється забезпеченню прозорості банківської діяльності та дотриманню міжнародних стандартів (вимог конвенцій Базеля для забезпечення стійкості банківських установ).

Центральний банк також виконує для банків другого рівня банківської системи роль кредитора останньої інстанції [2]. У разі фінансових криз він може надавати підтримку банкам, що опинилися у складному становищі, шляхом надання екстреної ліквідності [2]. Такі дії допомагають уникнути системних криз та запобігти колапсу фінансового сектору в країні [2].

Одним із ключових напрямків діяльності головного банку країни є контроль за платіжними системами. Центральний банк регулює здійснення міжбанківських розрахунків, запроваджує технологічні стандарти та забезпечує безперебійну роботу платіжної інфраструктури. Адже надійність та ефективність платіжних систем є важливими факторами стабільності економіки.

Значну увагу центральний банк приділяє валютному регулюванню. Він контролює можливості волатильності валютного курсу, здійснює валютні інтервенції на внутрішньому валютному ринку та управляє золотовалютними резервами країни [2]. Гнучке валютне регулювання центробанку дозволяє зменшити загрозу макроекономічних ризиків та забезпечити стійкість національної валюти.

Ще одним важливим завданням центрального банку є боротьба з інфляційними процесами. Високий рівень інфляції в країні підриває довіру до вітчизняної фінансової системи, негативно впливає на економічний розвиток і свідчить про недосконалість проведення грошово-кредитної політики в державі. Центральний банк застосовує різноманітні інструменти для контролю за інфляційними процесами, зокрема процентну політику, регулювання грошової маси та заходи щодо обмеження надмірного кредитування.

Фінансова стабільність є одним із пріоритетів діяльності центрального банку. Він аналізує системні ризики, розробляє антикризові заходи та проводить стрес-тести банківської системи [3]. Завдяки цьому можна вчасно виявити загрози та запобігти дестабілізації ринку [3].

Ефективність роботи центрального банку залежить від незалежності його рішень та професіоналізму керівництва. У багатьох країнах він діє автономно від уряду, що дозволяє уникати політичного впливу на монетарну політику. Прозорість діяльності та підзвітність суспільству також є важливими факторами довіри до фінансової системи.

Таким чином, центральний банк виконує комплексну функцію регулювання фінансового ринку, сприяючи макроекономічній стабільності, захисту прав вкладників та ефективному функціонуванню банківської системи. Його

діяльність спрямована на підтримку економічного зростання, запобігання фінансовим кризам та створення сприятливого інвестиційного клімату.

#### Список використаної літератури:

1. Дзюблюк О. Монетарна політика Європейського центрального банку у контексті протидії кризовим явищам на фінансовому ринку. *Світ фінансів*. 2023. № 2 (75). С. 8–30.
2. Вишивана Б. М. Функції центрального банку в кредитній системі держави. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. №44. С.69-79. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/04.10.2024/32>
3. Майстренко О. С. Сутність і принципи формування облікової ставки Центрального банку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2022. № 1. С. 54–59.

**Abstract:** *It has been established that the Central Bank plays a key role in regulating the country's financial market, ensuring the stability of the monetary system and control over banking activities. Its functions include monetary policy implementation, inflation control, payment system supervision, and foreign exchange regulation. It also acts as a lender of last resort, supporting financial institutions during crises. It is noted that the effective activities of the central bank contribute to economic growth, crisis prevention, and strengthening confidence in the financial system.*

**Keywords:** *central bank, financial market, monetary policy, banking supervision, inflation, foreign exchange regulation, financial stability, payment systems.*

**Науковий керівник:**

**Бурковська А.В.,**

канд. екон. наук, доцентка,

доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет

**УДК:333.336.1**

#### Законодавче регулювання фінансового ринку

**Діана Чистякова,**

здобувачка вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

**Анотація:** *Розкрито стан та виклики, що стоять перед фінансовим ринком України. Визначено ключові проблеми фінансового ринку. Розглянуто роль державного регулювання у підтримці стабільності ринку та захисті прав*